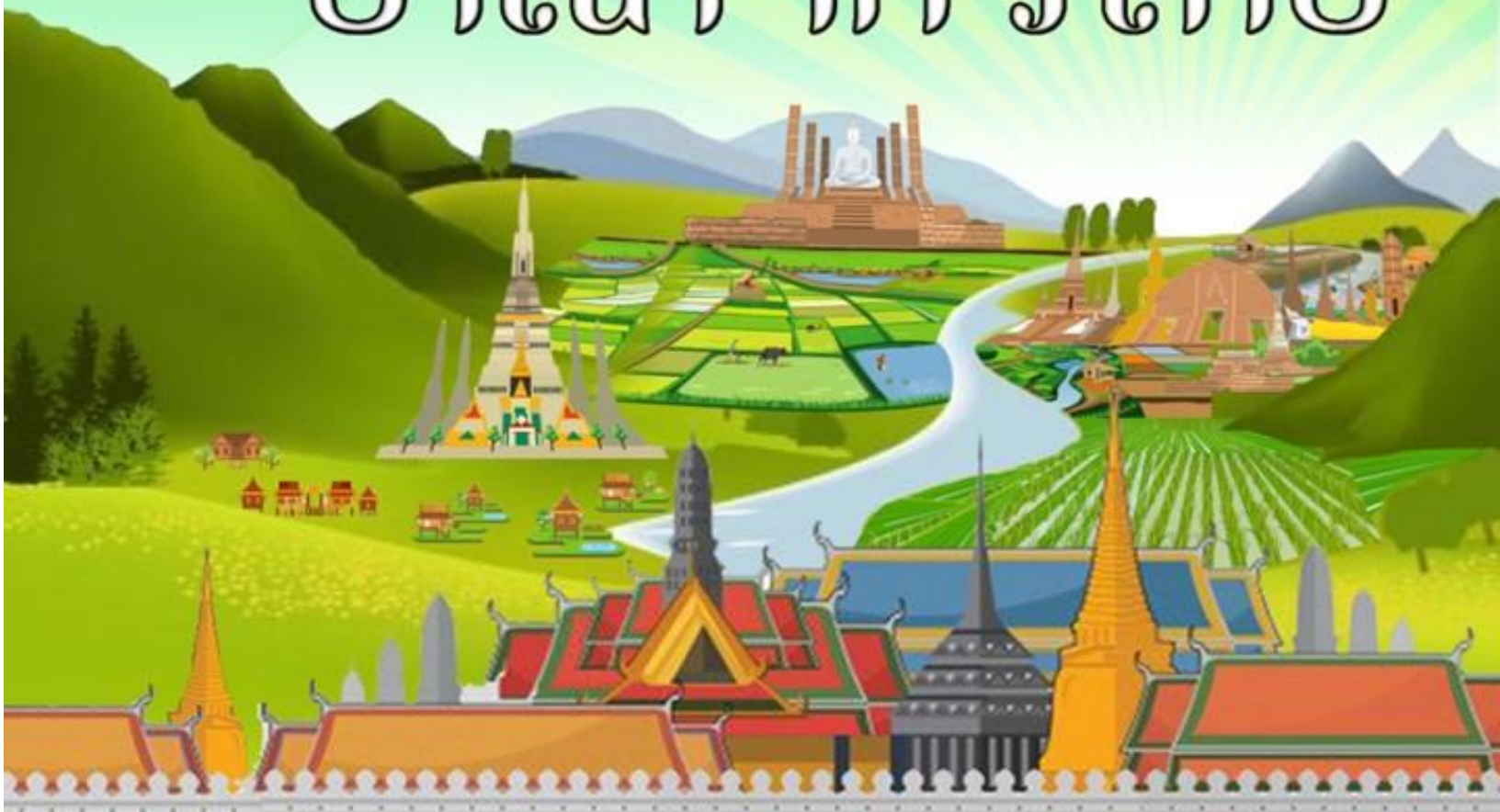

Learning Package ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย

การสถาปนา อาณาจักรไทย

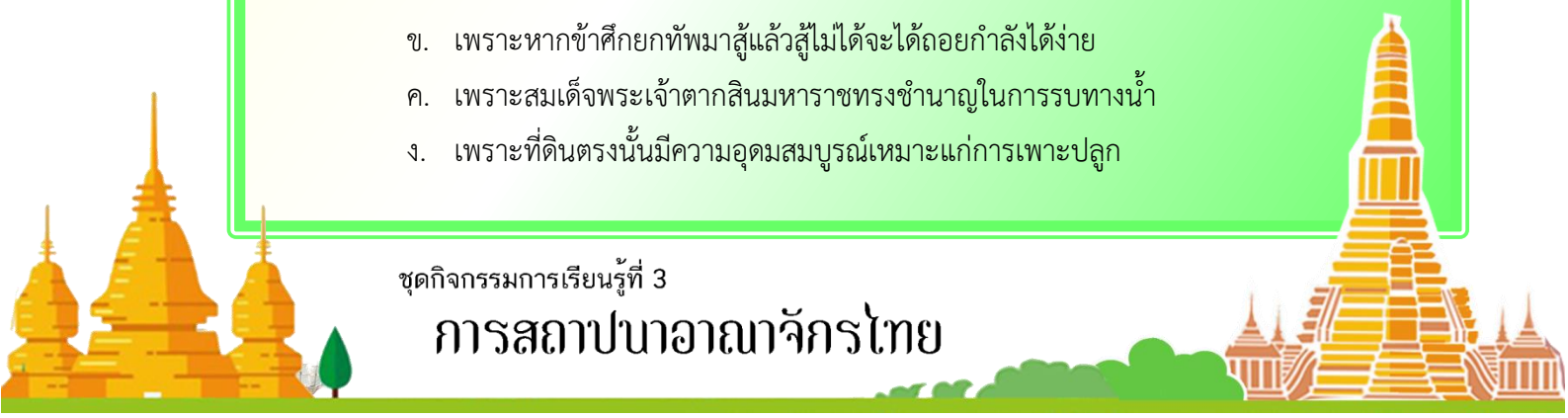
แบบทดสอบก่อนเรียน

ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ในกระดาษคำตอบ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- ความคล้ายคลึงกันของปัจจัยที่ส่งผลต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์คือข้อใด
 - เมืองที่มีทำเลที่ตั้งริมแม่น้ำ
 - เมืองเก่าที่มีความสำคัญมาก่อน
 - เมืองที่พระมหากษัตริย์ต้องการการเปลี่ยนแปลง
 - เมืองเก่าขนาดใหญ่ แต่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ
- ข้อใด ไม่ใช่ ผลของการตั้งอาณาจักรอยู่ใกล้แม่น้ำ
 - ข้าศึกโจมตีได้ยาก
 - การคมนาคมสะดวก
 - มีการสร้างทำนบกั้นน้ำ
 - เพราะปลูกทำการเกษตรกรรมได้ดี
- ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์มีความสำคัญต่อการทำสงครามระหว่างอาณาจักรหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - มี เพราะ สภาพภูมิศาสตร์ช่วยในการตั้งรับป้องกันหรือโจมตีข้าศึกได้
 - มี เพราะ สภาพภูมิศาสตร์ทำให้มีทรัพยากรในการผลิตอาวุธที่ต่างจากฝ่ายตรงข้าม
 - ไม่มี เพราะ การทำสงครามเป็นเรื่องของปัจจัยด้านอื่น ๆ
 - ไม่มี เพราะ การทำสงครามขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งของกองทัพ
- เพราะเหตุใด สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงเลือกสถาปนากรุงธนบุรีหรือริมแม่น้ำเจ้าพระยาและอยู่ใกล้ทะเล
 - เพราะอยากติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ
 - เพราะหากข้าศึกยกทัพมาสู้แล้วสู้ไม่ได้จะได้ถอยกำลังได้ง่าย
 - เพราะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงชำนาญในการรบทางน้ำ
 - เพราะที่ดินตรงนั้นมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก

5. การสถาปนาอาณาจักรใหม่โดยเลือกราชธานีจากเมืองที่เคยมีอยู่ก่อนแล้วมีข้อดีอย่างไร
 - ก. รู้แหล่งที่อยู่ของข้าศึก
 - ข. อาณาจักรมีขนาดกว้างขวาง
 - ค. มีรากฐานในการพัฒนา
 - ง. ข้าศึกเกรงกลัวอำนาจ
6. สุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็วเพราะมีปัจจัยเกื้อหนุนอยู่หลายประการ ยกเว้นข้อใด
 - ก. ผู้นำมีความสามารถ
 - ข. ที่ตั้งเหมาะสมเป็นศูนย์กลางการค้า
 - ค. อาณาจักรจีนและขอมให้การสนับสนุน
 - ง. การเพาะปลูกได้ผลดีเพราะมีระบบชลประทานที่ดี
7. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ความแตกต่างระหว่างการสร้างกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์
 - ก. แม่น้ำที่ไหลผ่าน
 - ข. ฝั่งที่ตั้งของเมือง
 - ค. ขนาดของเมือง
 - ง. เหตุผลในการสร้างเมือง
8. “กรุงศรีอยุธยาเป็นอยู่ขำขำ” ข้อความนี้สามารถบอกลักษณะของกรุงศรีอยุธยาได้อย่างไร
 - ก. กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองที่ส่งออกข้าวและน้ำเป็นสินค้าหลัก
 - ข. กรุงศรีอยุธยามีความอุดมสมบูรณ์มาก เพราะอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ
 - ค. กรุงศรีอยุธยาเป็นคลังเสบียงให้กับชาติตะวันตกในยุคสมัยการล่าอาณานิคม
 - ง. กรุงศรีอยุธยาเป็นอาณาจักรที่มีพันธุ์ข้าวหลากหลาย และมีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านเมือง
9. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้ชาวต่างชาติเข้ามาติดต่อค้าขายกับอาณาจักรในไทย
 - ก. การคมนาคมสะดวก
 - ข. สินค้าเป็นที่ต้องการของชาวต่างชาติ
 - ค. อาณาจักรตั้งอยู่ริมแม่น้ำและใกล้ทะเล
 - ง. ผู้คนส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์ในการค้าขาย
10. บุคคลใดต่อไปนี้ สรุปลักษณะเด่นของอาณาจักรต่างๆ ได้ถูกต้อง
 - ก. ไข่มุก สรุปลักษณะเด่นของอาณาจักรสุโขทัยว่า เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำที่ราบเชิงเขา
 - ข. พลอยใส สรุปลักษณะเด่นของอาณาจักรอยุธยาว่า เป็นเมืองที่เกิดหลังจากเมืองหลวงเก่าถูกโจมตีจนยากที่จะซ่อมแซม
 - ค. แดงโม สรุปลักษณะเด่นของอาณาจักรธนบุรีว่า เป็นเมืองที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่กว้างใหญ่ สามารถขยายเมืองได้อย่างกว้างขวาง
 - ง. ชมพู สรุปลักษณะเด่นของอาณาจักรรัตนโกสินทร์ว่า เป็นเมืองที่มีแม่น้ำ 3 สายไหลผ่านค้าขายได้สะดวก

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชื่อ-นามสกุล..... เลขที่..... ห้อง.....

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในช่องตารางคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ทำให้เต็มทีนะจ๊ะ
สู้ๆ

เกณฑ์การประเมิน

ค่าร้อยละ	ระดับคุณภาพ
90-100	ดีเยี่ยม
80-89	ดีมาก
70-79	ดี
60-69	ปานกลาง
50-59	พอใช้
ต่ำกว่า 50	ต้องปรับปรุง

คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน			ผลการประเมิน	
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผ่าน	ไม่ผ่าน

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 2 รหัสวิชา ส31104 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง คนไทยมาจากไหน

ชุดที่ 2 เรื่อง รัฐโบราณในดินแดนไทย

ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

ชุดที่ 4 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ชุดที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครองพหุศักราช 2475

เนื้อหาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยเล่มนี้ มีความยากง่ายตามระดับความสามารถของนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร ประกอบด้วยประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยในช่วงเวลาต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น โดยได้ใช้รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผสมผสานกับการนำเทคนิควิธีเรียนรู้แบบร่วมมือ และกิจกรรมที่หลากหลาย มาช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถผู้เรียนในการเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยนี้ จะทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

จารุวรรณ ยิ่งยงค์

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญรูปภาพ.....	ง
คำชี้แจง.....	ฉ
คำแนะนำสำหรับครู.....	ช
คำแนะนำสำหรับนักเรียน.....	ซ
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม.....	ฌ
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด.....	ญ
จุดประสงค์การเรียนรู้.....	ญ
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	ฎ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	ฎ
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	1
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน.....	3
ใบความรู้ที่ 1 กรุงสุโขทัย...รุ่งอรุณแห่งความสุข.....	4
บัตรกิจกรรมที่ 1 ก่อกำเนิด...เกิดสุโขทัย.....	7
บัตรกิจกรรมที่ 2 วิเคราะห์ที่มา...สถาปนาอาณาจักร.....	8
ใบความรู้ที่ 2 กรุงศรีอยุธยา...นครที่ไม่อาจทำลายล้างได้.....	9
บัตรกิจกรรมที่ 3 ก่อกำเนิด...เกิดอยุธยา.....	14
บัตรกิจกรรมที่ 4 แผ่นดินไทย...แผ่นดินทอง.....	15
ใบความรู้ที่ 3 กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร...เมืองแห่งทรัพย์.....	16
บัตรกิจกรรมที่ 5 ภาพเก่า...เล่าอดีต.....	19
บัตรกิจกรรมที่ 6 ปฐมบท...กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร.....	20
ใบความรู้ที่ 4 กรุงรัตนโกสินทร์...เมืองแก้วของพระอินทร์.....	21
บัตรกิจกรรมที่ 7 รัตนโกสินทร์...ถิ่นฐานทองของแผ่นดินไทย.....	25
บัตรกิจกรรมที่ 8 พินิจธานี...ปฐมพีคแผ่นดิน.....	26

สารบัญ (ต่อ)

แบบทดสอบหลังเรียน.....	28
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน.....	30
ภาคผนวก.....	31
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.....	32
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน.....	33
บัตริยกรรมที่ 1 ก่อกำเนิด...เกิดสุขุทัย.....	35
บัตริยกรรมที่ 2 วิเคราะห์ที่มา...สถาปนาอาณาจักร.....	36
บัตริยกรรมที่ 3 ก่อกำเนิด...เกิดอยุธยา.....	37
บัตริยกรรมที่ 4 แผ่นดินไทย...แผ่นดินทอง.....	38
บัตริยกรรมที่ 5 ภาพเก่า...เล่าอดีต.....	39
บัตริยกรรมที่ 6 ปฐมบท...กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร.....	40
บัตริยกรรมที่ 7 รัตนโกสินทร์...ถิ่นฐานทองของแผ่นดินไทย.....	41
บัตริยกรรมที่ 8 พินิจธานี...ปฐพีคู่แผ่นดิน.....	42
แบบบันทึกคะแนนชุดกิจกรรม.....	44
บรรณานุกรม.....	45

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่		หน้า
1	อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	4
2	อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์.....	4
3	โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย.....	5
4	ผังเมืองสุโขทัย และวัฒนธรรมการปลูกตาล.....	8
5	แผนที่กรุงศรีอยุธยา.....	9
6	พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง.....	9
7	วัดพระศรีสรรเพชญ์เป็นวัดที่สำคัญ ตั้งอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง.....	9
8	พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับวันลิต.....	10
9	ชินกาลมาลีปกรณ์.....	10
10	แผนที่กรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์.....	11
11	ภาพวาดของชาวตะวันตกที่เดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีเมื่อ 300 ปีที่แล้ว สะท้อนให้เห็นวัดวาอาราม ปราสาทราชวังและ กิจกรรมในแม่น้ำเจ้าพระยา.....	12
12	พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	14
13	แผนที่กรุงศรีอยุธยา.....	15
14	แผนที่กรุงธนบุรี.....	16
15	พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช.....	16
16	พระราชวังเดิมกรุงธนบุรี.....	16
17	ป้อมวิไชยเณทร์ หรือป้อมวิไชยประสิทธิ์.....	17
18	ภาพถ่ายมุมสูง วัดพระศรีสรรเพชญ์.....	19
19	แผนที่กรุงศรีอยุธยา.....	19
20	พระมงคลบพิตรในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อ พ.ศ.2451 ก่อนการบูรณะ.....	19

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
21	แผนที่ของชาวตะวันตกบริเวณลำน้ำเจ้าพระยาจากเกาะเมืองกรุงศรีอยุธยาจนถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา.....	19
22	อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช.....	20
23	สวนที่พบได้ทางฝั่งธนบุรีช่วงต้นกรุงเทพฯ.....	20
24	แผนที่กรุงธนบุรี.....	20
25	แม่น้ำเจ้าพระยาแถบวัดอรุณราชวราราม.....	20
26	ป้อมวิไชยประสิทธิ์.....	20
27	แผนที่กรุงรัตนโกสินทร์.....	21
28	พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช.....	21
29	พระบรมมหาราชวัง.....	21
30	วัดแจ้งหรือวัดอรุณราชวราราม.....	22
31	วัดท้ายตลาดหรือวัดโมลีโลกยาราม.....	22
32	ภาพถ่ายทางอากาศฝั่งตะวันออกของฝั่งพระนคร ที่สามารถขยายเมืองได้เรื่อยๆ.....	23
33	พระแก้วมรกต.....	23
34	วัดพระศรีรัตนศาสดาราม.....	23
35	แผนที่ราว พ.ศ.2475 บริเวณกรุงเทพมหานครชั้นในตั้งแต่แรกสร้างพระนคร และการขยายตัวออกไปในบริเวณแนวลำคลองชุดที่เป็นคลองคูเมือง ในระยะต่างๆ.....	25

คำชี้แจง

1. แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในรายวิชา ประวัติศาสตร์ไทย 2 รหัสวิชา ส31104 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยแบบฝึกเสริม ทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย 5 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง คนไทยมาจากไหน

ชุดที่ 2 เรื่อง รัฐโบราณในดินแดนไทย

ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

ชุดที่ 4 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ชุดที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครองพุทธศักราช 2475

2. แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยนี้ คือ ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนา อาณาจักรไทย ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 2 รหัสวิชา ส31104 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง

3. แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักร ไทย ประกอบด้วยเอกสาร ดังนี้

- ❖ คำชี้แจงสำหรับครู / คำชี้แจงสำหรับนักเรียน
- ❖ ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- ❖ จุดประสงค์การเรียนรู้
- ❖ แบบทดสอบก่อนเรียน
- ❖ ใบความรู้
- ❖ บัตรกิจกรรมการเรียนรู้
- ❖ แบบทดสอบหลังเรียน
- ❖ เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน / หลังเรียน
- ❖ เฉลยบัตรกิจกรรมการเรียนรู้
- ❖ แบบบันทึกคะแนนกลุ่ม
- ❖ บรรณานุกรม

คำชี้แจงสำหรับครู

การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นี้ เป็นชุดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ดำเนินการพัฒนาทักษะการคิด และการทำงานเป็นกลุ่ม

1. ศึกษาคำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากคู่มือการใช้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน
2. ศึกษาและทำความเข้าใจในแนวทางจัดการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดการประเมินผล ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน
3. ตรวจสอบและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ให้พร้อมก่อนใช้งาน
4. ชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทยแต่ละชุดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ
5. จัดชั้นเรียนให้อยู่ในลักษณะการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน จำนวนกลุ่มขึ้นอยู่กับนักเรียนในชั้นเรียน โดยคละนักเรียนเก่ง กลาง อ่อน เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบแก่สมาชิกในกลุ่ม
6. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของนักเรียน
7. ครูกำกับติดตามและทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการทำกิจกรรมของนักเรียน โดยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาและอุปสรรคระหว่างการทำกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
8. เมื่อนักเรียนเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน หาความก้าวหน้าและการพัฒนาของนักเรียนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นนวัตกรรมสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด และการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นเพื่อให้การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนควรมีวินัยในการเรียนรู้และปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมนี้ใช้เวลาในการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง

1. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน ในการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับสมาชิกในกลุ่ม
2. นักเรียนตั้งใจฟังการชี้แจงบทบาทของตนเองในระหว่างการดำเนินกิจกรรมจากครูผู้สอน ศึกษาคำแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้ให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมอย่างละเอียด
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
4. ให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมกับเพื่อนในกลุ่ม พร้อมทั้งปฏิบัติตามกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น
5. เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมให้รวบรวมผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมส่งครู และเก็บสื่อการเรียนรู้ให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป
6. ให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจคำตอบจากการเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด นักเรียนต้องเรียนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียนจนผ่านเกณฑ์การประเมิน
7. เมื่อนักเรียนผ่านเกณฑ์แล้ว ให้นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดต่อไป
8. หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับนี้ ให้สอบถามครูผู้สอน

ขั้นตอนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

ลำดับขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย
ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่องการสถาปนาอาณาจักรไทย

อ่านคำชี้แจงและคำแนะนำ

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

เรียนรู้ตามกระบวนการการเรียนรู้แบบร่วมมือ
จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ประเมินผลการเรียนรู้

ผ่านเกณฑ์

ไม่ผ่านเกณฑ์

ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

1. นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรุงสุโขทัยได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรุงศรีอยุธยาได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรุงธนบุรีได้ถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับกรุงรัตนโกสินทร์

ได้ถูกต้อง

ด้านทักษะและกระบวนการ (P)

5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยได้อย่าง สมเหตุสมผล
6. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาได้อย่าง สมเหตุสมผล
7. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงธนบุรีได้อย่าง สมเหตุสมผล
8. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ได้อย่าง สมเหตุสมผล
9. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทย ได้อย่างสมเหตุสมผล

จุดประสงค์การเรียนรู้ (ต่อ)

ด้านคุณลักษณะ (A)

10. นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการสถาปนาอาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่างๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของไทย ในปัจจุบัน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิด
 - 1.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์
 - 2.2 ทักษะการให้เหตุผล
2. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - 2.1 กระบวนการทำงานกลุ่ม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ความใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

ในคราวที่ 1 เรื่อง กรุงสุโขทัย...รุ่งอรุณแห่งความสุข

ภาพที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย>

ภาพที่ 2 อนุสาวรีย์พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
ที่มา : <https://twitter.com/yainoooo/status/809964605699018753?lang=fr>

กรุงสุโขทัยเป็นรัฐในอดีตรัฐหนึ่ง ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำยม สถาปนาขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 18 ในฐานะสถานการค้าของรัฐละโว้ ต่อมาเมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถมสวรรคต ขอมสบาดโขลญลำพง ซึ่งทำหน้าที่คล้ายกับผู้ตรวจราชการจากลวรัฐ เข้าทำการยึดอำนาจการปกครองกรุงสุโขทัย จึงส่งผลให้พ่อขุนผาเมือง (พระราชโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถม) เจ้าเมืองราด และพ่อขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง ตัดสินพระทัยจะยึดดินแดนคืน ซึ่งเอาอำนาจจากผู้ครองเดิมคือ อาณาจักรขอม เมื่อปี พ.ศ. 1781 และสถาปนาเอกราชให้กรุงสุโขทัยขึ้นเป็นรัฐอิสระ โดยไม่ขึ้นตรงกับรัฐใด

พ่อขุนผาเมืองยกเมืองสุโขทัยให้พ่อขุนบางกลางหาวครองเมือง พร้อมทั้งพระแสงขรรค์ชัยศรี และพระนามก้ามรแดงอัญศรีอินทราทิตย์ ซึ่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงพระราชทานให้พ่อขุนผาเมืองก่อนหน้านี้ โดยคาดว่าเหตุผลคือพ่อขุนผาเมืองมีพระนางสิริพระมเหสี (ราชธิดาของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7) ซึ่งพระองค์เกรงว่าชาวสุโขทัยจะไม่ยอมรับ แต่ก็กลัวว่าทางขอมจะไม่พอใจจึงมอบพระนามพระราชทาน และพระแสงขรรค์ชัยศรี ขึ้นบรมราชาภิเษกพ่อขุนผาเมืองให้เป็นกษัตริย์เพื่อเป็นการตบตาราชสำนักขอม

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนารุงสุโขทัย

ปัจจัยภายนอก

ขอมเริ่มเสื่อมอำนาจ

ใน พ.ศ. 1762 นั้น ถือเป็นปีที่สิ้นสุดพระราชอำนาจของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งเป็นกษัตริย์ขอมที่มีพระบรมเดชานุภาพมากพระองค์หนึ่ง ทำให้กรุงสุโขทัยปราศจากศัตรูอันเข้มแข็งและไม่ต้องหวั่นเกรงว่าจะถูกขอมยกทัพเข้ามาปราบปรามในช่วงที่กำลังจะก่อร่างสร้างราชธานี

ปัจจัยภายใน

1. มีผู้นำที่เข้มแข็ง

ในสมัยนั้นมีผู้นำคนไทยที่กล้าหาญมีสติปัญญาเฉียบแหลมและรอบคอบ 2 คน ซึ่งเป็นสหายกันได้แก่ พ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด และพ่อขุนบางกลางหาว เจ้าเมืองบางยาง ได้ร่วมกันรวบรวมคนไทยและนำกำลังเข้าต่อสู้กับขอมจนสามารถขับไล่ขอมไปได้

2. นิยัรักความอิสระของไทย

คนไทยมีลักษณะประจำชาติอย่างหนึ่งก็คือรักความอิสระ ไม่ชอบอยู่ภายใต้อำนาจ และไม่ชอบการถูกกดขี่บังคับของผู้ใด ดังนั้นเมื่อพ่อขุนบางกลางหาวและพ่อขุนผาเมืองมีนโยบายที่จะขับไล่พวกขอมและปลดปล่อยกรุงสุโขทัยให้เป็นอิสระ จึงได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากคนไทยทั้งมวลอย่างพร้อมเพียง

3. สภาพทำเลที่ตั้ง

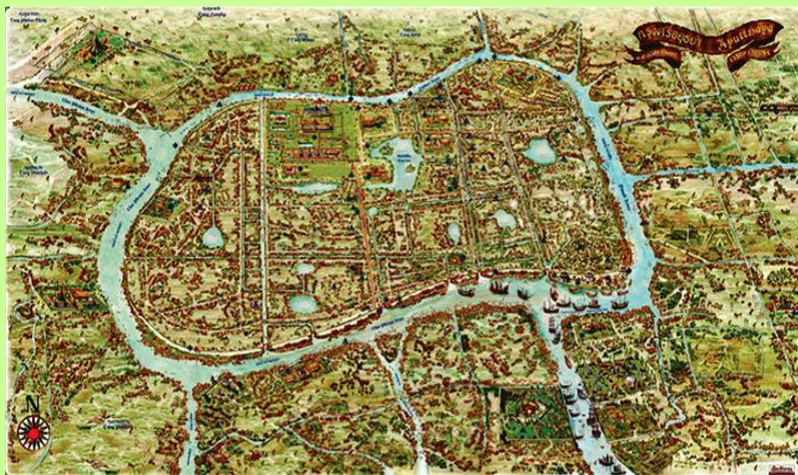
เนื่องจากกรุงสุโขทัยตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม สามารถติดต่อกับเมืองอื่นๆ ได้สะดวกทั้งทางบก และทางน้ำ ในแง่ทางยุทธศาสตร์ก็ไม่ต้องหวั่นเกรงกับการถูกปิดล้อมและการส่งกำลังทหารเข้าป้องกันข้าศึก ในแง่ทางเศรษฐกิจก็เป็นชุมชนทางการค้าและการเพาะปลูกที่สามารถเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งการจะพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรืองย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้ง่าย

ภาพที่ 3 โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ที่มา : <https://www.camerartmagazine.com/travel-story/talk-story/ais-trip->

ในคความรึที่ 2 เรือ๑ กรุงศรีอยุธยา...นครทึม่อาจทําดายดํางได้

ภาพที่ 5 แผนที่กรุงศรีอยุธยา

ที่มา : https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_103332

ภาพที่ 6 พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง

ที่มา : <https://mgronline.com/local/detail/9550000146966>

การสถาปนากรุงศรีอยุธยาถือกำเนิด เมื่อประมาณ พ.ศ.1893 ในบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งในขณะนั้นได้มีอาณาจักรคนไทยอื่น ๆ ตั้งบ้านเมืองเป็นชุมชนที่เจริญอยู่ก่อนแล้ว ได้แก่ ละโว้ (ลพบุรี) อู่ทอง (สุพรรณภูมิ) และอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งกำลังเสื่อมอำนาจลงมาแล้วในขณะนั้น

พระราชประวัติและความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทอง

พระเจ้าอู่ทอง หรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 กษัตริย์ผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นใน พ.ศ. 1893 พระราชประวัติและความเป็นมาของพระองค์ยากจะระบุได้ชัดเจนว่าพระองค์เป็นใคร มาจากไหน เพราะไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน มีแต่หลักฐานชั้นรอง ซึ่งเป็นเอกสารที่แต่งขึ้นภายหลังหลายฉบับ กล่าวถึงที่มาของพระเจ้าอู่ทองแตกต่างกัน บ้างระบุว่าพระองค์มีเชื้อสายมอญ เขมร หรืออาจมีเชื้อสายจีน บ้างระบุว่าพระองค์ มาจากเมืองอู่ทอง (จังหวัดสุพรรณบุรี) เมืองเชียงแสน เมืองลพบุรี และเมืองเพชรบุรี

ภาพที่ 7 วัดพระศรีสรรเพชญ์
ตั้งอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง
ที่มา : <https://www.thebunique.com/th/วัดศรีสรรเพชญ์>

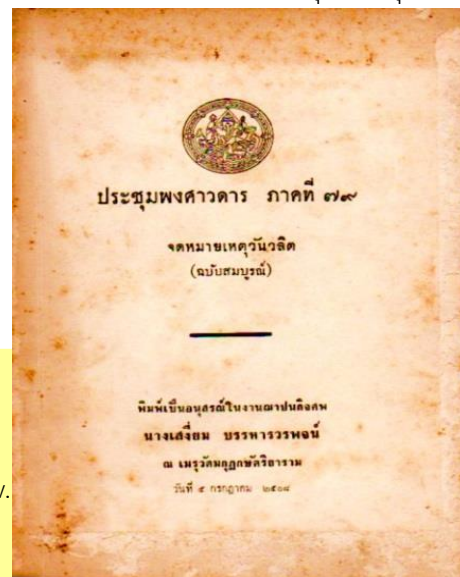

การสถาปนาอาณาจักรไทย

เอกสารที่กล่าวถึงพระเจ้าอู่ทองมีเนื้อความที่แตกต่างกันมาก แต่พอจะวิเคราะห์จัดกลุ่มได้ดังนี้

1. พระเจ้าอู่ทองมาจากทางเหนือ เอกสารที่กล่าวถึง ได้แก่ พระราชพงศาวดารสังเขปของสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส จุลยุทธการวงศ์ พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาของสมเด็จพระวันรัตน์ พงศาวดารโยนกของพระยาประชาธิปไตยจักรจักร พงศาวดารเมืองเหนือ และจดหมายเหตุลาลูแบร์ฉบับสมบูรณ์ กล่าวตรงกันว่าพระเจ้าอู่ทองมาจากสายสกุลทางเชียงแสน แล้วอพยพลงมาถึงกำแพงเพชร จากนั้นมาตั้งกรุงศรีอยุธยาที่หนองโสน

2. พระเจ้าอู่ทองมาจากเมืองเพชรบุรี เอกสารที่กล่าวถึง ได้แก่ พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับวันวลิต พ.ศ. 2182 และคำให้การชาวกรุงเก่า กล่าวถึงการอพยพของบรรพบุรุษของพระเจ้าอู่ทองว่าอยู่ที่อื่นแล้วมาตั้งเมืองอยู่ที่เพชรบุรี และในที่สุดได้ย้ายมาอยู่ที่หนองโสน ซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยานั่นเอง

ภาพที่ 8 พงศาวดาร
กรุงศรีอยุธยาฉบับวันวลิต
ที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/472906>

3. พระเจ้าอู่ทองมาจากละโว้ หรือลพบุรี เอกสารที่กล่าวถึง ได้แก่ ชินกาลมาลีปกรณ์ ซึ่งเป็นตำนานภาษาบาลีของล้านนาที่แต่งโดยพระภิกษุเชียงใหม่ และพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา

ภาพที่ 9 ชินกาลมาลีปกรณ์
ที่มา : <http://www.digitalcenter.finearts.go.th/book-detail/3738#.YJpk3dUzbIU>

4. พระเจ้าอู่ทองมาจากเมืองอู่ทอง เป็นแนวคิดของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเทววงศ์วโรปการ พระบิดาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดีของไทย ทรงสันนิษฐานไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีว่า พระเจ้าอู่ทองเป็นบุตรของโชฎึกเศรษฐี และเป็นบุตรเขยเจ้าเมืองอู่ทองมาก่อนจึงได้ครองเมืองอู่ทองสืบต่อมา ต่อมาเกิดอหิวาตกโรคระบาด พระองค์จึงอพยพผู้คนมาสร้างกรุงศรีอยุธยา ทำน้ำที่พระองค์พาผู้คนข้ามแม่น้ำสุพรรณบุรี ยังเรียกกันว่า ท่าท้าวอู่ทอง แต่หลักฐานจากการขุดค้นด้านโบราณคดีระบุว่า เมืองอู่ทองได้ร้างไปก่อนการตั้งกรุงศรีอยุธยา มากกว่า 200 ปี ข้อสันนิษฐานดังกล่าวจึงเป็นไปได้

แม้ว่าพระราชประวัติและความเป็นมาของพระองค์ จะไม่กระจ่างชัดก็ตาม แต่เมื่อพระองค์ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยา อันเป็นราชธานีของอาณาจักรอยุธยาแล้ว กรุงศรีอยุธยามีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับแคว้นลพบุรีหรือละโว้ และแคว้นสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นแคว้นที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ดังปรากฏความในพระราชพงศาวดารว่าทรงโปรดให้ขุนหลวงพ่องั่ว (พะงั่ว) ซึ่งเป็นพระเชษฐาของพระมหาสีครองเมืองสุพรรณภูมิ และให้พระรามศวร พระราชโอรสครองเมืองลพบุรี ซึ่งส่งผลให้อาณาจักรอยุธยา มีความมั่นคงทางการเมือง ความเข้มแข็งทางการทหาร แผ่ขยายดินแดนได้อย่างต่อเนื่องและขยายอาณาเขตได้อย่างกว้างขวางจนกลายเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรือง มั่นคง และมั่งคั่งทางเศรษฐกิจสืบต่อมา

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

ทำเลที่ตั้งและปัจจัยทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริม สนับสนุนให้อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคงทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1. กรุงศรีอยุธยาดังอยู่ในบริเวณที่อุดมสมบูรณ์

กรุงศรีอยุธยาดังอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เกิดจากการทับถมโคลนตะกอนเป็นผลทำให้พื้นดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกพืชโดยเฉพาะการทำนา นอกจากนี้กรุงศรีอยุธยายังมีแม่น้ำลำคลองหลายสายไหลผ่าน ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ชาวอยุธยาจึงสามารถหาอาหารได้อย่างอุดมสมบูรณ์ และเป็นปัจจัยสำคัญดึงดูดให้ชุมชนจากเมืองอื่นๆ อพยพเข้ามาอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา กรุงศรีอยุธยาจึงกลายเป็นแหล่งที่มีประชากรหนาแน่น มีกำลังไพร่พล สร้างความเข้มแข็งทางการทหาร และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ซึ่งนอกจากรัฐสามารถเก็บภาษีอากรจากราษฎรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและการค้าแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ยังเป็นสินค้าออกที่สร้างรายได้ให้แก่รัฐด้วย

2. กรุงศรีอยุธยาดังอยู่ในบริเวณที่มีความเหมาะสมทางยุทธศาสตร์

เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาดังอยู่ในบริเวณที่มีแม่น้ำล้อมรอบ จึงเสมือนเป็นเกาะที่มีแม่น้ำเป็นปราการธรรมชาติทั้งทางเหนือ ตะวันตก และทางใต้ ทั้งเป็นบริเวณที่ราบลุ่มที่แม่น้ำท่วมถึงในฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก น้ำจากทางเหนือจะไหลมาท่วมบริเวณกรุงศรีอยุธยานานถึง 6 เดือน ข้าศึกจึงไม่สามารถเข้าโจมตีกรุงศรีอยุธยาในช่วงเวลาดังกล่าวได้ ต้องล่าถอยทัพกลับไปเอง

ภาพที่ 10 แผนที่
กรุงศรีอยุธยา
สมัยสมเด็จพระนารายณ์
ที่มา : https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_807274

3. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการค้า

กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่ล้อมรอบด้วยแม่น้ำ 3 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี ทำให้กรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำ ทางบก และศูนย์กลางการค้าทั้งภายในประเทศ และการค้าระหว่างประเทศ โดยชาวไทยสามารถเดินทางหรือนำสินค้าจากทางเหนือทางตะวันออกเฉียงเหนือ ทางตะวันตก และบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมาตามเส้นทางทางบกและทางน้ำมาค้าขายยังกรุงศรีอยุธยา กรุงศรีอยุธยาจึงเป็นแหล่งรวมสินค้าจากดินแดนภายใน ซึ่งพ่อค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศคอยรับซื้อหรือแลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างคึกคัก จากนั้นจึงนำสินค้าจากกรุงศรีอยุธยาออกเส้นทางทะเลที่อ่าวไทย

ภาพที่ 11 ภาพวาดของชาวตะวันตกที่เดินทางไปเจริญสัมพันธไมตรีเมื่อ 300 ปีที่แล้ว สะท้อนให้เห็นว่าความอารามปราสาทราชวังและกิจกรรมในแม่น้ำเจ้าพระยา
ที่มา : <https://mgronline.com/indochina/detail/9560000008955>

ส่วนการค้าระหว่างประเทศ กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ไม่ไกลจากอ่าวไทย ทำให้เรือสินค้านานาชาติเดินทางเข้ามาค้าขายได้สะดวก อีกทั้งที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยายังตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางการค้าระหว่าง 2 อารยธรรมโบราณ คือ จีน และอินเดีย ซึ่งเป็นตลาดการค้าใหญ่และสำคัญ ที่ชาวตะวันตกต้องการค้าขายด้วย จึงมักแวะที่เมืองท่าต่าง ๆ ของกรุงอยุธยา หรือนำสินค้านานาชาติมาแลกเปลี่ยนค้าขายที่กรุงศรีอยุธยา ทำให้กรุงศรีอยุธยากลายเป็นศูนย์รวมสินค้าจากที่ต่าง ๆ เป็นเมืองทำการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

บริเวณที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ระหว่างแหล่งอารยธรรมของโลก คือ จีน และอินเดีย และยังเป็นดินแดนที่เคยอยู่ในอิทธิพลทางวัฒนธรรมของอาณาจักรโบราณคือ ทวารวดี และเขมร ทำให้อยุธยารับอารยธรรมความเจริญดังกล่าวเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของตนเอง ทั้งด้านการปกครอง ภาษาวรรณคดี กฎหมาย ศาสนา ศิลปกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

นอกจากนี้ กรุงศรีอยุธยายังตั้งอยู่ในบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่น และมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจมั่นคงอยู่แล้ว โดยมีพระพุทธรูปวัดพนัญเชิง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่สวยงาม แสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ มีผู้คนและความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาถึง 26 ปี

ใบความรู้ที่ 3 เรื่อง กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร...เมืองแห่งทรัพย์

ภาพที่ 14 แผนที่กรุงธนบุรี

ที่มา : <https://klongsarn.files.wordpress.com/2012/06/9541cf11.jpg>

ภาพที่ 15 พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช

ที่มา : <https://today.line.me/th/v2/article/6rwmMN>

หลังการเสียกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงรวบรวมกำลังพล และกองทัพเรือจากเมืองจันทบุรี ล่องมาตามชายฝั่งจนถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงต่อสู้โจมตีค่ายโพธิ์สามต้น จนสามารถขับไล่ทหารพม่าออกจากอาณาจักรได้ และสามารถกอบกู้กรุงศรีอยุธยาจากการยึดครองได้ในเวลาเพียง 7 เดือน จากนั้นโปรดให้อัญเชิญพระบรมศพพระเจ้าเอกทัศมาประกอบพิธีโดยสังเขป และพระราชเพลิงพระบรมศพเรียบร้อย จึงได้ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีของไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2310 – 2325 ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ เพียง 15 ปี แต่ก็นับว่ามีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของชาติไทย

ภาพที่ 16

พระราชวังเดิม

กรุงธนบุรี

ที่มา : <https://travel.mthai.com/news/195409.html>

การสถาปนาอาณาจักรไทย

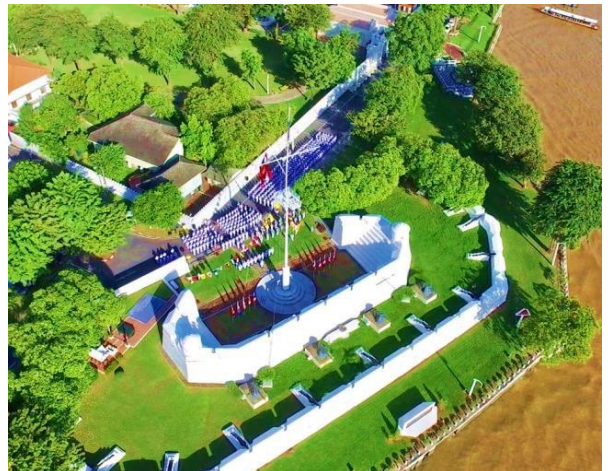
ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงธนบุรี

เหตุผลที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไม่เลือกกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

1. กรุงศรีอยุธยาถูกทำลายชำรุดทรุดโทรมมาก ยากแก่การบูรณะให้ตึ๊งเดิมได้
2. กรุงศรีอยุธยามีบริเวณกว้างขวางมากเกินไปกว่ากำลังของพระองค์ที่มีอยู่ เพราะผู้คนอาศัยอยู่ตามเมืองน้อย ส่วนมากหลบหนีพม่าไปอยู่ตามป่า จึงยากแก่การรักษาบ้านเมืองได้สะดวกและปลอดภัย
3. ข้าศึกโดยเฉพาะพม่ารู้เส้นทางภูมิประเทศและจุดอ่อนของกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างดี ทำให้ไทยเสียเปรียบในด้านการรบ
4. ที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาเป็นอันตรายทั้งทางบกและทางน้ำ ข้าศึกสามารถโจมตีได้สะดวก
5. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ห่างจากปากแม่น้ำมากเกินไป ทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ซึ่งนับวันจะเจริญขึ้นเรื่อยๆ

เหตุผลที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานี

1. **ปัจจัยทางยุทธศาสตร์** เนื่องจากอยุธยา มีขนาดใหญ่เกินกองกำลังขนาดเล็กของพระเจ้าตาก จะรักษาไว้ได้ ทั้งเป็นสมรภูมิที่ยังไม่สงบ ข้าศึกสามารถยกทัพกลับมาประชิดเมืองได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ผิดกับกรุงธนบุรีที่เป็นเมืองขนาดเล็ก เหมาะสมกับกำลังป้องกันทั้งทางบกและทางน้ำ มีป้อมปราการ คือ ป้อมวิไชยเณร ที่สร้างไว้ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชหลงเหลืออยู่ สามารถใช้ในการป้องกันข้าศึกที่จะเข้ามาบุกรุก และอยู่ไม่ห่างจากอยุธยา ทั้งยังอยู่ใกล้ทะเล ถ้าข้าศึกไม่มีกองทัพเรือมาด้วย ก็ยากจะตีเมืองสำเร็จ หรือถ้ารักษาเมืองไว้ไม่อยู่ก็ล่าทัพออกทะเลกลับจันทบุรีได้ง่าย

ภาพที่ 17 ป้อมวิไชยเณร หรือป้อมวิไชยประสิทธิ์
ที่มา : <https://travel.mthai.com/blog/176217.html>

2. **ปัจจัยทางการเมือง** ธนบุรีตั้งปิดปากน้ำซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อระหว่างประเทศกับหัวเมืองเหนือทั้งปวง อีกทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้เมืองต่างๆ ซื่อหาอาวุธยุทธภัณฑ์จากต่างประเทศได้โดยตรง การควบคุมเส้นทางน้ำในลักษณะนี้ก็มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา

3. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจ** เพราะตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมต่อการติดต่อการค้ากับต่างประเทศเรือสำเภาสามารถเข้ามาได้โดยง่าย ไม่ต้องขนถ่ายสินค้าลงเรือเล็กอย่างสมัยกรุงศรีอยุธยา ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายได้มาก อีกทั้งพื้นดินยังอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกด้วย เนื่องจากมีดินดี มีคลองหลายสาย มีน้ำใช้ตลอดปีเหมาะแก่การทำนา ปลูกข้าว ทำสวนผัก และทำไร่ผลไม้

ในคราวที่ 4 เรื่อง กรุงรัตนโกสินทร์...เมืองเก่าของพระอินทร์

ภาพที่ 27 แผนที่กรุงรัตนโกสินทร์
ที่มา : <https://sites.google.com/site/xanacakrthiysmayratnkosinthr/>

ภาพที่ 28 พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ที่มา : https://www.silpamag.com/history/article_5530

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปราบดาภิเษกเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 ทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างเมืองหลวงแห่งใหม่ ให้มีความมั่นคงทางการเมือง ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองให้แก่อาณาจักรต่อไป อีกทั้งทรงพิจารณาเห็นว่าเมืองธนบุรีศรีมหาสมุทรเป็นเมืองที่ไม่เหมาะสม จึงโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีแห่งใหม่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ในบริเวณย่านการค้าที่มีชุมชนชาวจีนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ โดยให้ย้ายชุมชนชาวจีนไปตั้งบ้านเรือนใหม่ในบริเวณนอกกำแพงเมือง ณ บริเวณที่เรียกในปัจจุบันว่า “สำเพ็ง”

ภาพที่ 29
พระบรมมหาราชวัง
ที่มา : <https://ratthanakosinontour.weebly.com/>

ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์

กรุงธนบุรีไม่เหมาะที่จะเป็นราชธานีสืบไป ด้วยสาเหตุหลายประการ คือ

1. พระราชวังภายในกรุงธนบุรีคับแคบไม่สามารถขยายเขตพระราชวังให้กว้างขวางออกไปได้ เพราะมีวัดขวางอยู่ 2 ด้าน คือวัดแจ้งหรือวัดอรุณราชวราราม และวัดท้ายตลาดหรือวัดโมลีโลกยาราม

ภาพที่ 30 วัดแจ้งหรือวัดอรุณราชวราราม
ที่มา : <https://mgronline.com/travel/photo-gallery/9600000080469>

ภาพที่ 31 วัดท้ายตลาดหรือวัดโมลีโลกยาราม
ที่มา : <https://www.watmoli.com/watmoli-history/>

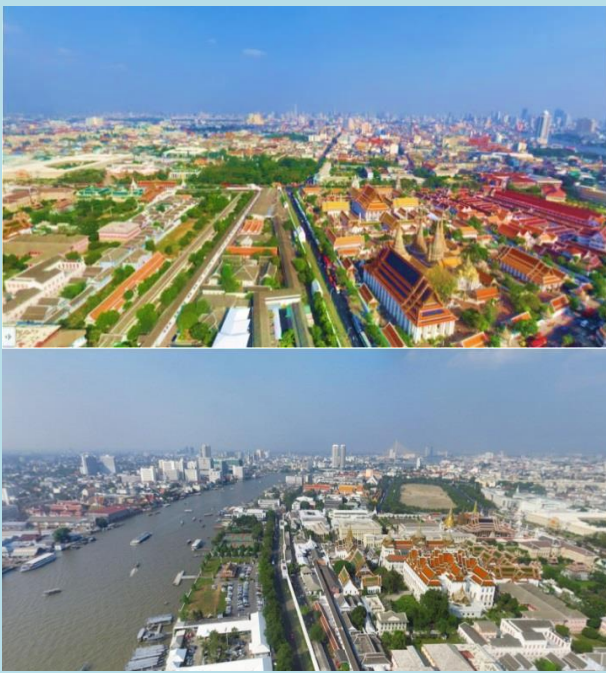
2. กรุงธนบุรีแต่เดิมนั้นมีอาณาเขตเข้ามาถึงฝั่งตะวันออก ติดปากจังหวัดพระนคร แต่ด้วยมีแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านกลาง มีลักษณะเป็นเมืองอกแตกแบบเมืองพิษณุโลก ซึ่งพระองค์ประทับสุพรรณมาแล้ว ทรงเห็นว่าการที่มีแม่น้ำอยู่กลางเมืองนั้นไม่สะดวกแก่การต่อสู้ข้าศึก ยิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำกว้างด้วยแล้ว ความไม่สะดวกนั้นย่อมทวีขึ้นหลายเท่า เพราะทำสะพานข้ามไม่ได้ แม่น้ำลึกคลื่นมาก แม้จะมีเรือข้ามก็ข้ามไม่สะดวก เวลามีข้าศึกมาล้อมพระนคร จะส่งทหารถ่ายเทกันไปช่วยคนละฟากแม่น้ำเป็นการยาก

3. ถ้าหากย้ายพระนครมาตั้งฝั่งตะวันออกฝั่งเดียว จะได้อาศัยแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นคูพระนคร 2 ด้าน เพราะที่ตรงนี้เป็นแหลมยื่นออกไปคงทำคูเมืองอีก 2 ด้านเท่านั้น ย่อมเป็นการสะดวกแก่การป้องกันพระนครมาก

4. ที่ตั้งพระราชวังเดิม (กรมอุทการเรือในปัจจุบัน) เป็นท้องคั่งน้ำเซาะตลิ่งพังลงเรื่อยๆ ไม่เหมาะแก่การจะสร้างพระราชวังให้เป็นการถาวรได้

5. กรุงธนบุรีเป็นเมืองที่มีการสร้างป้อมปราการเอาไว้ทั้งสองฝั่งแม่น้ำ โดยเอาแม่น้ำผ่ากลาง (เรียกว่าเมืองอกแตก) เหมือนเมืองพิษณุโลกมีประโยชน์ตรงที่อาจเก็บเรือรบไว้ในเมืองเมื่อเวลาถูกข้าศึกมาตั้งประชิด แต่การรักษาเมืองคนข้างในจะถ่ายเทกำลังเข้ารบพุ่งรักษาหน้าที่ได้ไม่ทันทั่วทั้งที่เพราะต้องข้ามแม่น้ำ แต่แม่น้ำเจ้าพระยาทั้งกว้างและลึกจะทำสะพานข้ามก็ไม่ได้ ทำให้ยากแก่การรักษาพระนครเวลาข้าศึกบุก

เหตุผลที่สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเลือกกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

ภาพที่ 32 ภาพถ่ายทางอากาศฝั่งตะวันออกของฝั่งพระนคร
ที่สามารถขยายเมืองได้เรื่อยๆ

ที่มา : <https://www.dek-d.com/board/view/2034171/>

1. ทางฝั่งกรุงเทพฯ เป็นที่ชัยภูมิ
เหมาะสมเพราะเป็นหัวแหลม ถ้าสร้างเมือง
แต่เพียงปากเดียว จะได้แม่น้ำใหญ่เป็นคูเมือง
ทั้งด้านตะวันตกและด้านใต้ เพียงแต่ขุดคลอง
เป็นคูเมืองแต่ด้านเหนือและด้านตะวันออก
เท่านั้น ถึงแม้ว่าข้าศึกจะเข้ามาโจมตีก็พอต่อสู้ได้

2. เนื่องด้วยทางฝั่งตะวันออกนี้ พื้นที่
นอกคูเมืองเดิมเป็นพื้นที่ลุ่มที่เกิดจากการตื้นเขิน
ของทะเล ข้าศึกจะยกทัพมาทางนี้คงทำได้ยาก
ฉะนั้นการป้องกันพระนครจะได้มั่งปองกันเพียง
ฝั่งตะวันตกแต่เพียงด้านเดียว

3. ฝั่งตะวันออกเป็นพื้นที่ใหม่
สันนิษฐานว่าชุมชนใหญ่ในขณะนั้นคงจะมีแต่
ชาวจีนที่เกาะกลุ่มกันอยู่จึงสามารถขยายออกไป
ได้อย่างกว้างขวาง และขยายเมืองได้เรื่อยๆ

เกร็ดความรู้ประวัติศาสตร์ไทย

เมื่อสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแล้ว
ได้พระราชทานนามพระนครใหม่นี้ว่า “กรุงเทพมหานคร
บวรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยามหาดิลก ภพนพรัตน์ราชธานี
บุรีรมย์อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะ
ทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์” และในบริเวณพระบรมมหาราชวัง
ได้สร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และได้มีการอัญเชิญพระแก้วมรกต
มาประดิษฐานที่วัดนี้ โดยได้พระราชทานนามให้ใหม่ว่า พระพุทธ
มหามณีรัตนปฏิมากร เพื่อให้สอดคล้องกับนามของพระนครใหม่

ภาพที่ 33 พระแก้วมรกต

ที่มา : <http://www.dhammathai.org/thailand/bi01.php>

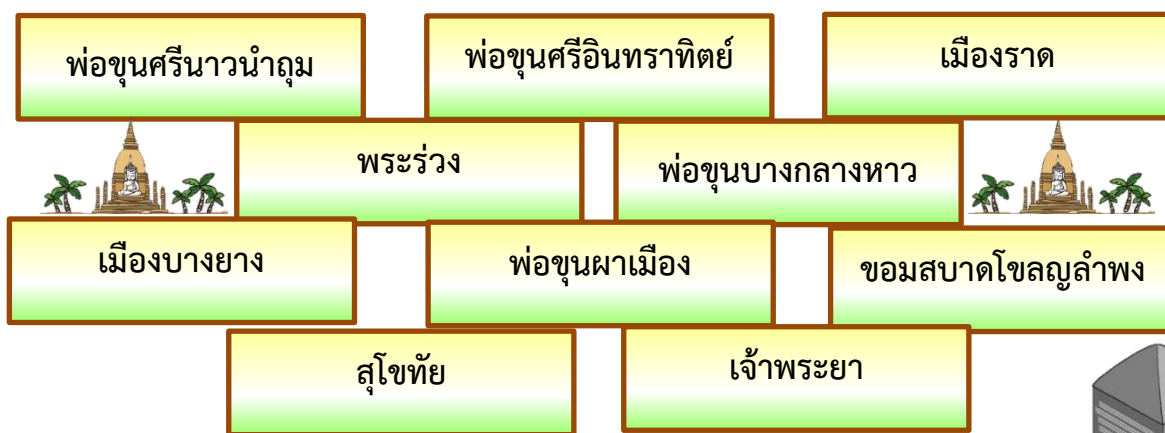
ภาพที่ 34 วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ที่มา : https://www.silpa-mag.com/art/article_59855

บัตรกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ก่อร่างเนิด...เกิดสุโขทัย

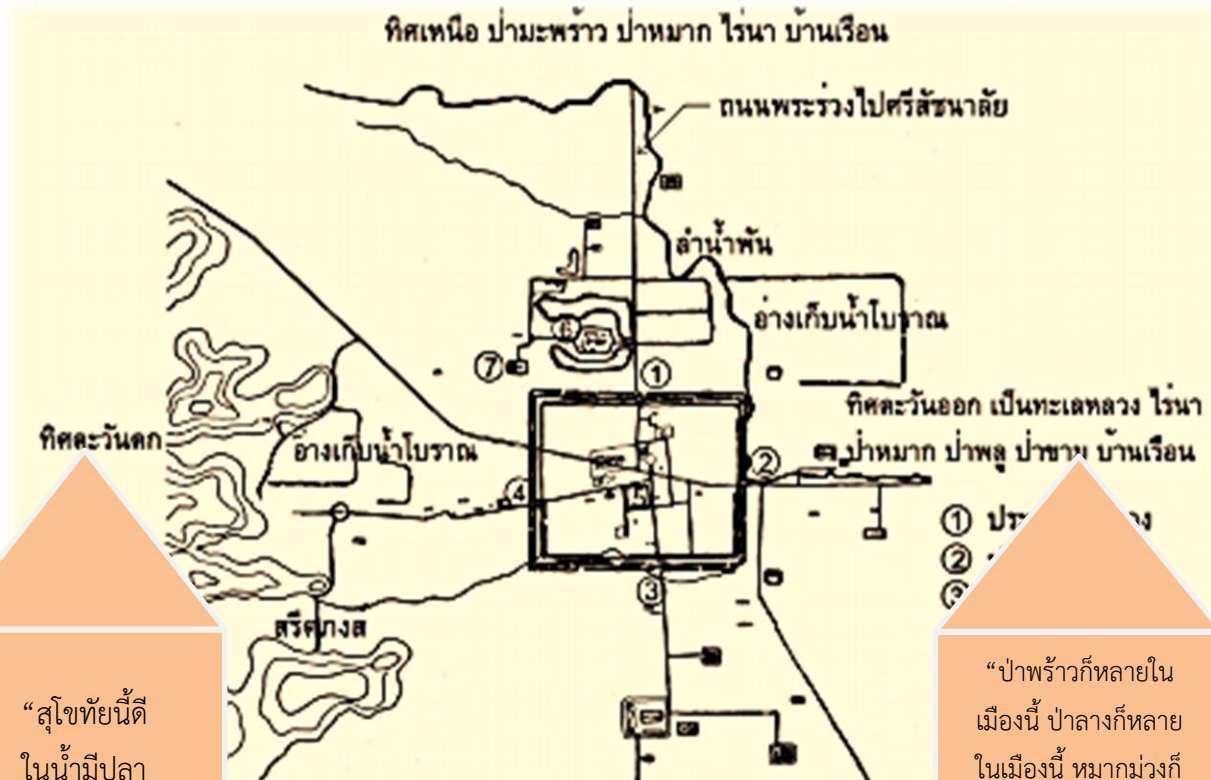
คำชี้แจง นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสถาปนากรุงสุโขทัย ไปเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

สุโขทัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญมาก่อน แต่เดิมนั้นสุโขทัยมีผู้ปกครองคือ
 พ่อขุนศรีนาวนำถม ภายหลังเมื่อ _____ ล้นพระชนม์
 _____ นายทหารขอมได้นำกำลังเข้ามายึดกรุงสุโขทัยไว้ได้
 แต่ครองอำนาจได้ไม่นานก็ถูกกลุ่มคนไทยภายใต้การนำของ _____
 เจ้าเมือง _____ ซึ่งเป็นบุตรของพ่อขุนศรีนาวนำถมกับ
 _____ เจ้าเมือง _____ นำกำลังเข้าชิงเมืองสุโขทัย
 กลับคืนมาได้ซึ่งต่อมาพ่อขุนบางกลางหาวก็ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ครอง
 _____ ทรงพระนามว่า _____ แห่งราชวงศ์
 _____ นับเป็นจุดเริ่มต้นของอาณาจักรของคนไทยบนที่ราบลุ่มแม่น้ำ
 _____ ตอนบน

บัตรกิจกรรมที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์ที่มา...สถาปนาอาณาจักร

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณารูปภาพและข้อความดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัย

“สุโขทัยนี้ดี
ในน้ำมีปลา
ในนามีข้าว”

ภาพที่ 4 ผังเมืองสุโขทัยและวัฒนธรรมการปลูกตาล
ที่มา : <https://www.google.com/search?q=ผังเมืองสุโขทัย+และวัฒนธรรมการปลูกตาล&source>

“ป่าพร้าวก็หลายใน
เมืองนี้ ป่าลังก็หลาย
ในเมืองนี้ หมากม่วงก็
หลายในเมืองนี้ หมาก
ขามก็หลายในเมืองนี้”

ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายใน

บัตรกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ก่อร่างเจ็ด...เกิดอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณารูปภาพและข้อความดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งสรุปความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทองผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยา

พงศาวดารฉบับกรมพระปรมานุชิต-
ชิโนรส: พระเจ้าอู่ทองมาจากทางเหนือ
โดยมีสายสกุลทางเชียงแสน แล้วอพยพ
มาถึงกำแพงเพชร จากนั้นมาตั้ง
กรุงศรีอยุธยาที่หนองโสน

นิทานโบราณคดี โดยสมเด็จพระยาดำรง
ราชานุภาพ: พระเจ้าอู่ทองเป็นบุตรเขยของ
เจ้าเมืองอู่ทองมาก่อน จึงได้ครองเมืองสืบต่อมา
ต่อมาเมืองเกิดอหิวาตกโรคระบาด พระองค์จึง
อพยพผู้คนมาสร้างเมืองกรุงศรีอยุธยา

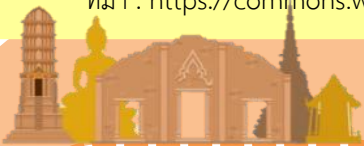

พงศาวดารฉบับ
พระราชหัตถเลขา
ตำนานชินกาลมาลีปกรณ์ :
พระเจ้าอู่ทองมาจากละโว้

พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา
ฉบับวลิต: บรรพบุรุษของ
พระเจ้าอู่ทองอยู่ที่อื่น มาตั้ง
เมืองอยู่ที่เพชรบุรี แล้วใน
ที่สุดได้ย้ายมาอยู่ที่หนองโสน
ซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 12 พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

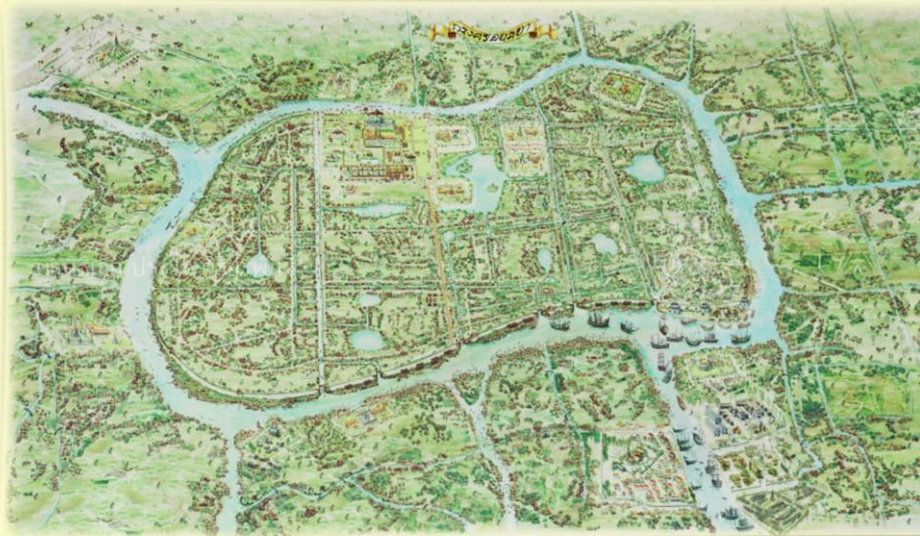
ที่มา : <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองพระนครศรีอยุธยา.jpg>

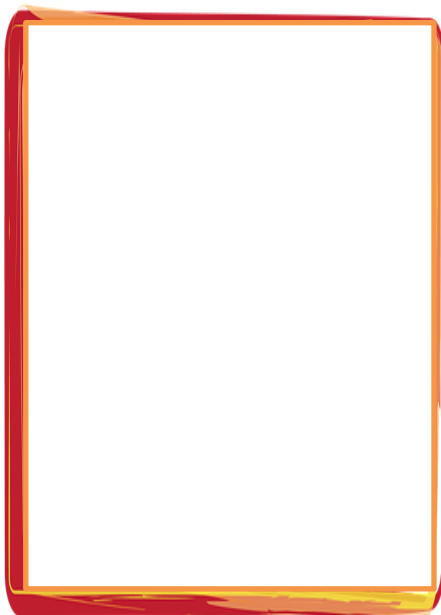
สรุปความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทอง ผู้สถาปนาอาณาจักรอยุธยา

บัตรกิจกรรมที่ 4 เรื่อง แผ่นดินไทย...แผ่นดินทอง

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาแผนที่กรุงศรีอยุธยาต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 13
แผนที่
กรุงศรีอยุธยา
ที่มา :
https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_103332

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

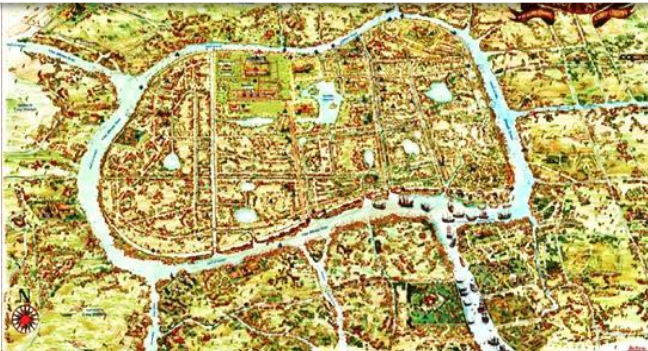
การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ภาพเก่า...แล้วอดีต

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณารูปภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งอธิบายสาเหตุที่พระเจ้าตากสินมหาราช
ไม่ทรงเลือกกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ภาพที่ 18 ภาพถ่ายมุมสูง วัดพระศรีสรรเพชญ์
ที่มา https://www.matichon.co.th/columnists/news_511504

ภาพที่ 19 แผนที่กรุงศรีอยุธยา
ที่มา : https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_103332

ภาพที่ 20
พระมงคลบพิตร
ในสมัย
รัชกาลที่ 5
เมื่อ พ.ศ. 2451
ก่อนการบูรณะ
ที่มา : <http://huexonline.com/knowledge/19/151/>

ภาพที่ 21
แผนที่ของ
ชาวตะวันตกบริเวณ
ลำน้ำเจ้าพระยาจาก
เกาะเมืองกรุงศรี
อยุธยาจนถึงปาก
แม่น้ำเจ้าพระยา
ที่มา : <http://lek-prapai.org/Home/view.php?id=839>

ชุดกิจกรรมการเขียนรูปที่ 5

การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ปฐมบท...กรุงธนบุรีรัตนโกสินทร์

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณารูปภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

ภาพที่ 22 อนุสาวรีย์
พระเจ้าตากสินมหาราช
ที่มา : [https://
www.aswinbkk.com/
taksin_maharat](https://www.aswinbkk.com/taksin_maharat)

ภาพที่ 23 สวนที่พบได้
ทางฝั่งธนบุรีช่วงต้นกรุงเทพฯ
ที่มา : [http://lekprapai.org/
home/view.php?id=5307](http://lekprapai.org/home/view.php?id=5307)

ภาพที่ 24 แผนที่กรุงธนบุรี
ที่มา : <http://xsci.blogspot.com/2013/11/thonburi-map.html>

ภาพที่ 25
แม่น้ำเจ้าพระยา
แถบวัดอรุณ
ราชวราราม
ที่มา : [http://lek-
prapai.org/home/
view.php?id=907](http://lekprapai.org/home/view.php?id=907)

ภาพที่ 26
ป้อมวิไชย
ประสิทธิ์
ที่มา : [https://
travel.mthai.
com/blog/
176217.html](https://travel.mthai.com/blog/176217.html)

บัตรกิจกรรมที่ 7 เรื่อง รัตนโกสินทร์...ถิ่นฐานทองของแผ่นดินไทย

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาแผนที่กรุงรัตนโกสินทร์ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลดังต่อไปนี้

เพราะเหตุใด พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช จึงไม่ทรงเลือก
กรุงธนบุรีเป็นราชธานี

เพราะเหตุใด พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช จึงทรงเลือก
กรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

ภาพที่ 35 แผนที่ราว พ.ศ.2475 บริเวณกรุงเทพมหานครชั้นในตั้งแต่แรกสร้างพระนคร
และการขยายตัวออกไปในบริเวณแนวคลองขุดที่เป็นคลองคูเมืองในระยะต่างๆ
ที่มา : <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=5273>

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 8 เรื่อง พินิจธานี...ปฐพีคู่แผ่นดิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณารูปภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทย

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงสุโขทัย

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงศรีอยุธยา

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงธนบุรี

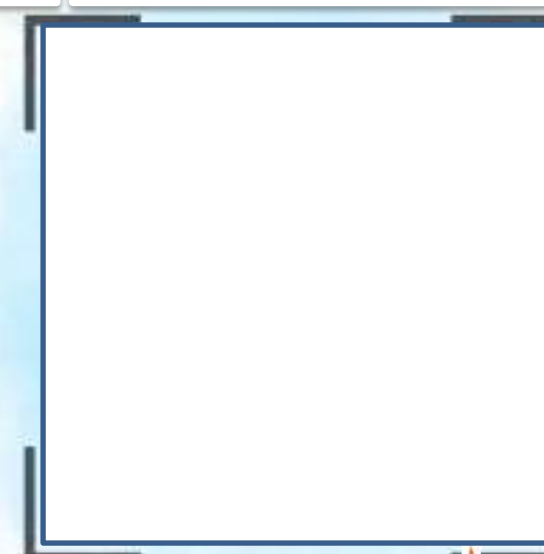
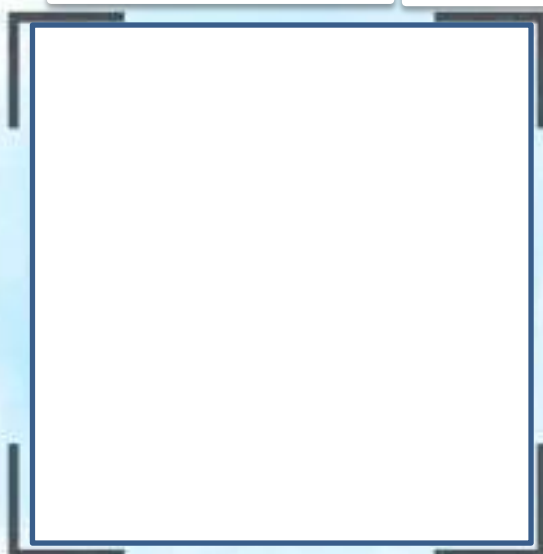
ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงรัตนโกสินทร์

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

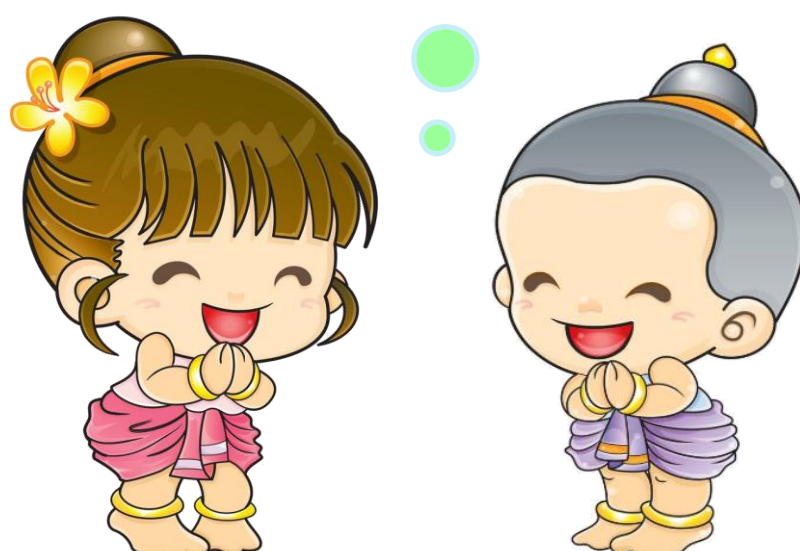

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

การสถาปนาอาณาจักรไทย

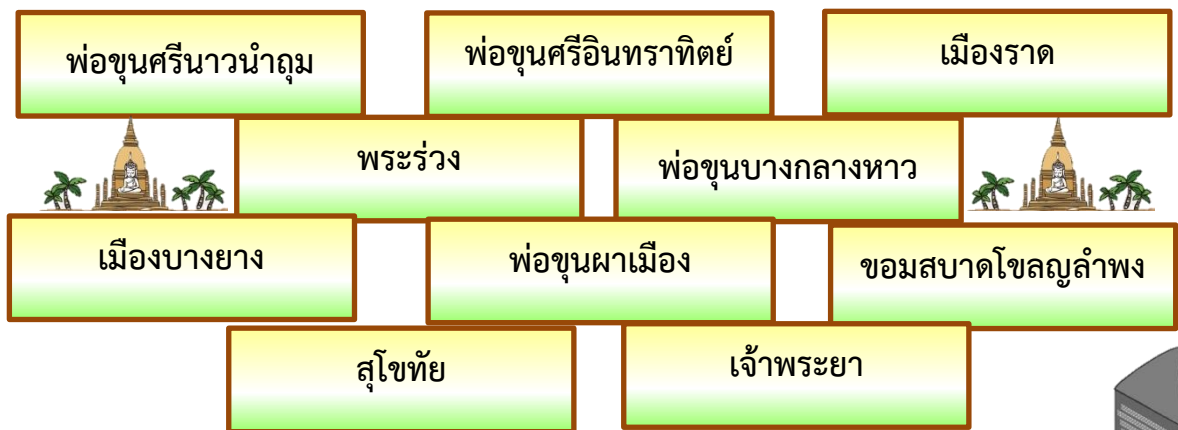

ไปดูเฉลยกันเลยดีกว่าจ้
เชื่อว่าต้องทำถูกแน่ๆเลย

บัตรกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ก่อร่างเจ็ด...เกิดสุโขทัย

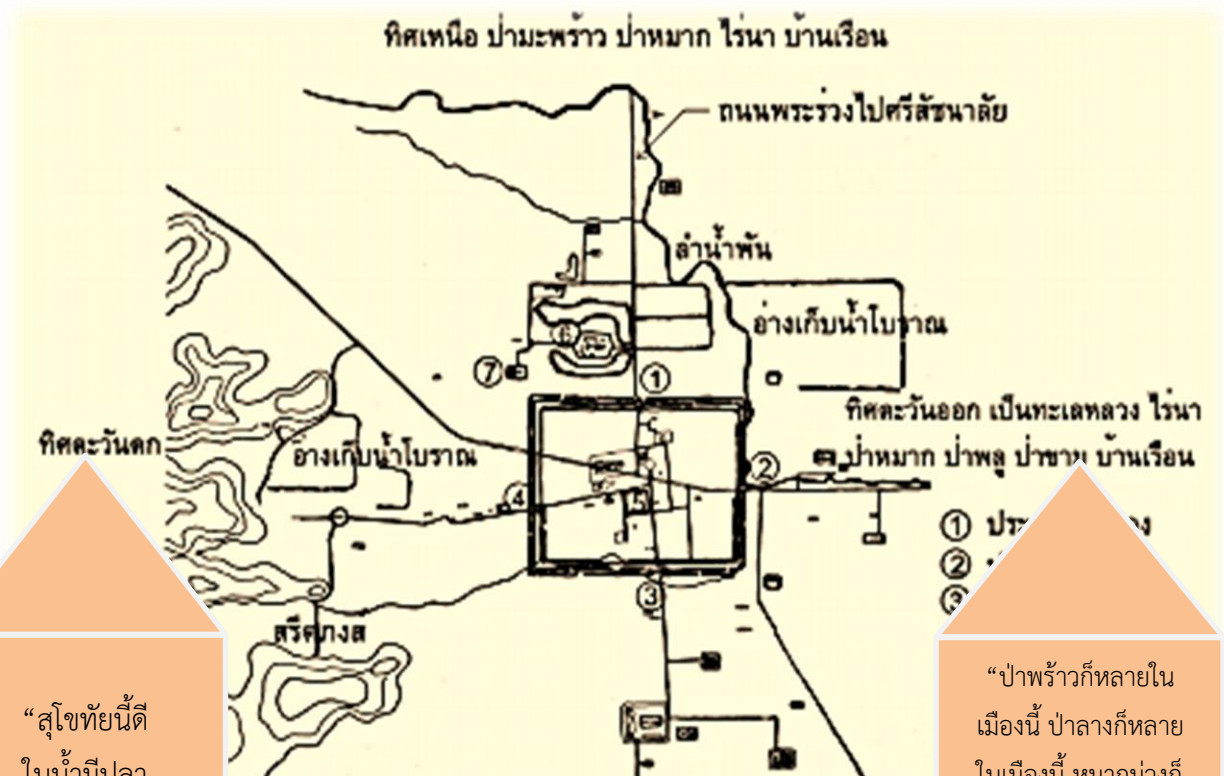
คำชี้แจง นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสถาปนากรุงสุโขทัย ไปเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

สุโขทัยเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความเจริญมาก่อน แต่เดิมนั้นสุโขทัยมีผู้ปกครองคือ พ่อขุนศรีนาวนำถม ภายหลังเมื่อ _____ พ่อขุนศรีนาวนำถม _____ สิ้นพระชนม์ _____ ขอมสบาดโขลญลำพง _____ นายทหารขอมได้นำกำลังเข้ามายึดกรุงสุโขทัยไว้ได้ แต่ครองอำนาจได้ไม่นานก็ถูกกลุ่มคนไทยภายใต้การนำของ _____ พ่อขุนผาเมือง _____ เจ้าเมือง _____ เมืองรัต _____ ซึ่งเป็นบุตรของพ่อขุนศรีนาวนำถมกับ _____ พ่อขุนบางกลางหาว _____ เจ้าเมือง _____ เมืองบางยาง _____ นำกำลังเข้าชิงเมืองสุโขทัย กลับคืนมาได้ซึ่งต่อมาพ่อขุนบางกลางหาวก็ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ครอง _____ กรุงสุโขทัย _____ ทรงพระนามว่า _____ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ _____ แห่งราชวงศ์ _____ พระร่วง _____ นับเป็นจุดเริ่มต้นของอาณาจักรของคนไทยบนที่ราบลุ่มแม่น้ำ _____ เจ้าพระยา _____ ตอนบน

บัตรกิจกรรมที่ 2 เรื่อง วิเคราะห์ที่มา...สถาปนาอาณาจักร

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณารูปภาพและข้อความดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัย

“สุโขทัยนี้ดี
ในน้ำมีปลา
ในนามีข้าว”

ภาพที่ 4 ผังเมืองสุโขทัยและวัฒนธรรมการปลูกตาล
ที่มา : <https://www.google.com/search?q=ผังเมืองสุโขทัย+และวัฒนธรรมการปลูกตาล&source>

“ป่าพร้าวก็หลายใน
เมืองนี้ ป่าลังก็หลาย
ในเมืองนี้ หมากม่วงก็
หลายในเมืองนี้ หมาก
ขามก็หลายในเมืองนี้”

ปัจจัยภายนอก

ขอมเริ่มเสื่อมอำนาจ

ในพ.ศ. 1762 นั้น ถือเป็นปีที่สิ้นสุดพระราชอำนาจของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทำให้สุโขทัยปราศจากศัตรูอันเข้มแข็งและไม่ต้องห่วงเกรงว่าจะถูกขอมยกทัพเข้ามาปราบปรามในช่วงที่กำลังจะก่อร่างสร้างราชธานี

ปัจจัยภายใน

1. สภาพทำเลที่ตั้ง สามารถติดต่อกับเมืองอื่น ๆ ได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ รวมถึงจุดยุทธศาสตร์ มีความเหมาะสม
2. ความเข้มแข็งของผู้นำ และความสามัคคีของคนไทย
3. นิยรักความอิสระของไทย ไม่ชอบอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ใด

บัตรกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ก่อร่างเจ็ด...เกิดอยุธยา

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณารูปภาพและข้อความดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งสรุปความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทองผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยา

พงศาวดารฉบับกรมพระปรมานุชิตชิโนรส : พระเจ้าอู่ทองมาจากทางเหนือ โดยมีสายสกุลทางเชียงแสน แล้วอพยพมาถึงกำแพงเพชร จากนั้นมาตั้งกรุงศรีอยุธยาที่หนองโสน

พงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา
ตำนานชินกาลมาลีปกรณ์:
พระเจ้าอู่ทองมาจากละโว้

นิทานโบราณคดี โดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ : พระเจ้าอู่ทองเป็นบุตรเขยของเจ้าเมืองอู่ทองมาก่อน จึงได้ครองเมืองสืบต่อมา ต่อมาเมืองเกิดอหิวาตกโรคระบาด พระองค์จึงอพยพผู้คนมาสร้างเมืองกรุงศรีอยุธยา

พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับวลิต: บรรพบุรุษของพระเจ้าอู่ทองอยู่ที่อื่น มาตั้งเมืองอยู่ที่เพชรบุรี แล้วในที่สุดได้ย้ายมาอยู่ที่หนองโสน ซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 12 พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:พระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทองพระนครศรีอยุธยา.jpg>

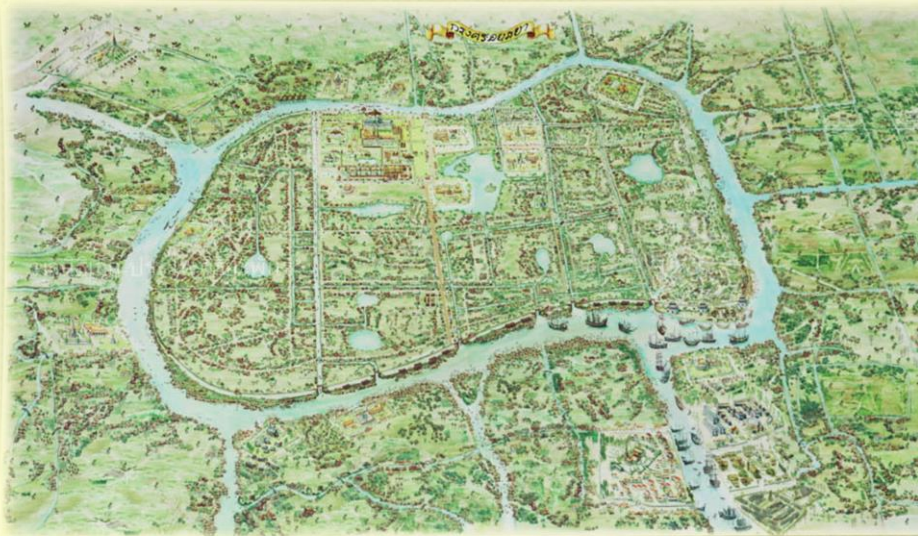
สรุปความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทอง ผู้สถาปนาอาณาจักรอยุธยา

แม้ว่าพระราชประวัติและความเป็นมาของพระเจ้าอู่ทองจะยังไม่กระจ่างชัดก็ตาม เพราะไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน มีเพียงเอกสารที่แต่งขึ้นภายหลัง เช่น พงศาวดารฉบับกรมพระปรมานุชิตชิโนรส พงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ตำนานชินกาลมาลีปกรณ์ พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับวลิต หรือนิทานโบราณคดีโดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ แต่เมื่อพระองค์ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีของอาณาจักรอยุธยา กรุงศรีอยุธยาก็มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับแคว้นลพบุรีหรือละโว้ และแคว้นสุพรรณภูมิ ซึ่งเป็นแคว้นที่มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จนสามารถขยายอาณาเขตได้อย่างกว้างขวาง และเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองสืบต่อมา

บัตรกิจกรรมที่ 4 เรื่อง แผ่นดินไทย...แผ่นดินทอง

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาแผนที่กรุงศรีอยุธยาต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

กรุงศรีอยุธยามีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก เนื่องจากตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เกิดจากการทับถมของโคลนตะกอนเป็นผลทำให้พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์

ภาพที่ 13
ภาพแผนที่
กรุงศรีอยุธยา
ที่มา :
https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_103332

กรุงศรีอยุธยาสะดวกแก่การคมนาคมและการค้า เพราะล้อมรอบด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก และลพบุรี ทำให้เป็นศูนย์กลางคมนาคม นอกจากนี้ยังตั้งไม่ไกลจากปากอ่าวไทย จึงทำให้ต่างชาติเดินทางมาค้าขายได้สะดวก จนทำให้กลายเป็นเมืองท่าทางการค้าที่สำคัญ

กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่มีความเหมาะสมทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากมีแม่น้ำล้อมรอบ จึงเสมือนเป็นเกาะที่มีแม่น้ำเป็นปราการทางธรรมชาติ

กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมมาก่อนสถาปนากรุงศรีอยุธยา ทั้งจากจีนและอินเดีย รวมถึงอิทธิพลของรัฐโบราณ เช่น ทวารวดีและขอม เป็นต้น ทำให้สามารถรับเอาวัฒนธรรมดังกล่าวมาผสมผสานกับวัฒนธรรมของตนเอง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

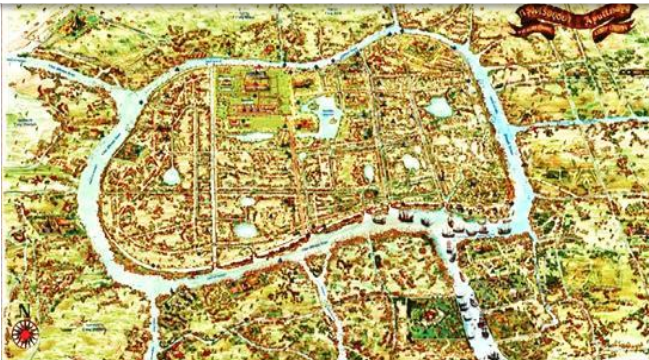
การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 5 เรื่อง ภาพเก่า...แล้วอดีต

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งอธิบายสาเหตุที่พระเจ้าตากสินมหาราชไม่ทรงเลือกกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

ภาพที่ 18 ภาพถ่ายมุมสูง วัดพระศรีสรรเพชญ์
ที่มา : https://www.matichon.co.th/columnists/news_511504

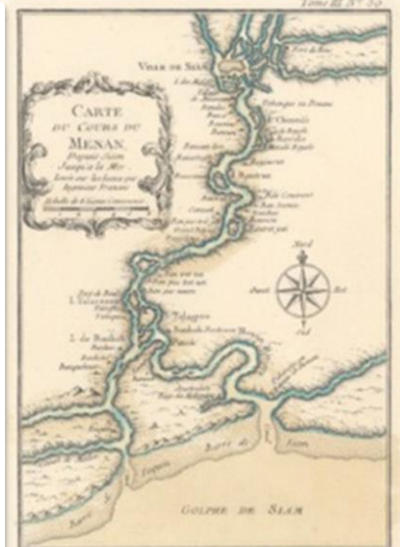

ภาพที่ 19 แผนที่กรุงศรีอยุธยา
ที่มา : https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_103332

ภาพที่ 20
พระมงคลบพิตร
ในสมัย
รัชกาลที่ 5
เมื่อ พ.ศ.2451
ก่อนการบูรณะ
ที่มา : <http://huexonline.com/knowledge/19/151/>

ภาพที่ 21
แผนที่ของ
ชาวตะวันตกบริเวณ
ลำน้ำเจ้าพระยาจาก
เกาะเมืองกรุงศรี
อยุธยาจนถึงปาก
แม่น้ำเจ้าพระยา
ที่มา : <http://lek-prapai.org/Home/view.php?id=839>

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ประมวลบท...กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณารูปภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยที่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

1. ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ เนื่องจากอยุธยา มีขนาดใหญ่เกินกองกำลังขนาดเล็กของพระเจ้าตาก จะรักษาไว้ได้ทั้งเป็นสมรภูมิที่ยังไม่สงบ ข้าศึกสามารถยกทัพกลับมาประชิดเมืองได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ผิดกับธนบุรีที่เป็นเมืองขนาดย่อม มีป้อมปราการมั่นคงและอยู่ไม่ห่างจากอยุธยา ทั้งยังอยู่ใกล้ทะเล ถ้าข้าศึกไม่มีกองทัพเรือมาด้วยก็ยากจะตีเมืองสำเร็จ หรือถ้ารักษาเมืองไว้ไม่อยู่ก็ล่าทัพออกทะเลกลับจันทบุรีได้ง่าย

2. ปัจจัยทางการเมือง ธนบุรีตั้งปิดปากน้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อระหว่างประเทศกับหัวเมืองเหนือทั้งปวง เป็นการป้องกันไม่ให้เมืองต่างๆ ซื้อหาอาวุธยุทธภัณฑ์จากต่างประเทศได้โดยตรง การควบคุมเส้นทางน้ำในลักษณะนี้มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา

3. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เพราะตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมต่อการติดต่อการค้ากับต่างประเทศเรือสำเภาสามารถเข้ามาได้โดยง่าย อีกทั้งพื้นดินยังอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกด้วย เนื่องจากมีดินดี มีคลองหลายสาย มีน้ำใช้ตลอดปีเหมาะแก่การทำนา ปลูกข้าว ทำสวนผัก และทำไร่ผลไม้

ภาพที่ 23 สวนที่พบได้ทางฝั่งธนบุรีช่วงต้นกรุงเทพฯ
ที่มา : <http://lekprapai.org/home/view.php?id=5307>

ภาพที่ 22 อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช
ที่มา : https://www.aswinbkk.com/taksin_maharat

ภาพที่ 24 แผนที่กรุงธนบุรี
ที่มา : <http://xsciblogspot.com/2013/11/thonburi-map.html>

ภาพที่ 25
แม่น้ำเจ้าพระยา
แถววัดอรุณ
ราชวราราม
ที่มา : <http://lekprapai.org/home/view.php?id=907>

ภาพที่ 26
ป้อมวิไชย
ประสิทธิ์
ที่มา : <https://travel.mthai.com/blog/176217.html>

บัตรกิจกรรมที่ 7 เรื่อง รัตนโกสินทร์...ถิ่นฐานทองของแผ่นดินไทย

คำชี้แจง นักเรียนพิจารณาแผนที่กรุงรัตนโกสินทร์ พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลดังต่อไปนี้

เพราะเหตุใด พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช จึงไม่ทรงเลือก
กรุงธนบุรีเป็นราชธานี

เพราะเหตุใด พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราช จึงทรงเลือก
กรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี

1. กรุงธนบุรีเป็นเมือง
เอกเทศ คือประกอบด้วย
อาณาเขตทั้งสองฝั่งของ
แม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อเกิด
ศึกสงคราม จะเกิดความ
ลำบากในการลำเลียง
อาหารและอาวุธ
ยุทธโศปกรณ์ข้ามแม่น้ำ
2. กรุงธนบุรีตั้งอยู่บน
ท้องคู้่ง น้ำเซาะตลิ่งพังไป
เรื่อยๆ ประกอบกับ
พระราชวังเดิมอยู่ในที่
คับแคบเพราะมีวัดขวาง
อยู่ทั้งสองข้าง

1. ที่ตั้งราชธานีใหม่
สามารถใช้แม่น้ำ
เจ้าพระยาเป็นคูเมือง
ด้านตะวันตกและด้านใต้
ส่วนคูเมืองด้านตะวันออก
และด้านเหนือ ก็มีคูเมือง
เดิมอยู่แล้ว หากบ้านเมือง
ขยายตัวขึ้นก็ขุดคลองใหม่
ได้
2. ฝั่งกรุงรัตนโกสินทร์
มีอาณาบริเวณกว้างขวาง
ขยายบ้านเมืองออกไปได้
สะดวก

ภาพที่ 34 ภาพแผนที่ราว พ.ศ.2475 บริเวณกรุงเทพมหานครขึ้นในตั้งแต่แรกสร้างพระนคร
และการขยายตัวออกไปในบริเวณแนวลำคลองขุดที่เป็นคลองคูเมืองในระยะต่างๆ
ที่มา : <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=5273>

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

การสถาปนาอาณาจักรไทย

บัตรกิจกรรมที่ 8 เรื่อง พินิจธานี...ปฏิพัคณ์แผ่นดิน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณารูปภาพดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทย

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงสุโขทัย

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

กรุงสุโขทัยตั้งอยู่ห่างจากแม่น้ำยม 12 กิโลเมตร จึงต้องมีการขุดสระหรือตระพัง สร้างสรีดภงส์หรือทำนบกั้นน้ำ และสร้างถนนพระร่วง เพื่อเป็นคลองส่งน้ำ กรุงสุโขทัยจึงไม่อุดมสมบูรณ์เท่าราชธานีอื่นๆ

ในอดีตกรุงสุโขทัยเคยเป็นเมืองสำคัญมาก่อนการสถาปนาอาณาจักร จึงถือเป็นเมืองที่มีพัฒนาการทางการเมืองมาเนานดังจะเห็นได้จากการได้รับอิทธิพลของขอมที่สร้างมาก่อน เช่น วัดพระพายหลวง เป็นต้น

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงศรีอยุธยา

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง มีแม่น้ำไหลผ่าน 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี จึงทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถติดต่อคมนาคมได้สะดวก นอกจากนี้ยังตั้งไม่ไกลจากอ่าวไทย ทำให้กรุงศรีอยุธยาพัฒนาเป็นเมืองท่าทางการค้าที่สำคัญในภูมิภาค

บริเวณเกาะเมืองอยุธยา มีการตั้งชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา หลักฐานคือพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่วัดพนัญเชิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริเวณนี้เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ มีผู้คนและความเจริญรุ่งเรืองมาก่อน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

การสถาปนาอาณาจักรไทย

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงธนบุรี

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

เป็นเมืองที่เหมาะสมกับกำลังป้องกัน
ทั้งทางบกและทางน้ำ กรุงธนบุรีตั้งอยู่ริม
แม่น้ำเจ้าพระยา และอยู่ไม่ไกลทะเล
ถ้าข้าศึกยกมาแล้วสู้ไม่ได้ก็ยังสามารถ
ถอยร่นไปที่อื่นได้ อีกทั้งตั้งอยู่ใกล้
ปากอ่าวไทย จึงสะดวกในการติดต่อ
ค้าขายกับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็น
เมืองขนาดเล็กเหมาะสมกับกำลังพล
ที่ป้องกันเมืองทั้งทางบกและทางน้ำ

เมืองธนบุรีเป็นเมืองเก่า มีป้อมที่สร้างใน
สมัยสมเด็จพระนารายณ์ คือ ป้อม
วิไชยเณร ที่สามารถป้องกันข้าศึกได้
 อีกทั้งเป็นเมืองขนาดเล็ก พระเจ้าตากสิน
มหาราชจึงได้ทรงเลือกสถาปนา
กรุงธนบุรี เนื่องจากเหมาะสมกับสภาพ
เหตุการณ์ในขณะนั้น รวมทั้งมีภูมิศาสตร์
ที่ดีและเหมาะสม

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

กรุงรัตนโกสินทร์

ปัจจัยด้านการเมือง และประวัติศาสตร์

กรุงรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออก
ของแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่กว้างใหญ่
แม้จะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม แต่ได้มีการขุด
คลองเพื่อระบายน้ำ ก่อให้เกิดประโยชน์
ต่อการคมนาคม และตั้งอยู่ใกล้
ปากอ่าวไทย จึงทำให้ติดต่อค้าขาย
กับต่างชาติได้สะดวก

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
จุฬาโลกมหาราชทรงสถาปนากรุง
รัตนโกสินทร์ขึ้น ได้ทรงย้ายราชธานีจาก
กรุงธนบุรี มายังกรุงเทพฯ ซึ่งเดิมมีเพียง
ชุมชนชาวจีนตั้งอยู่ โดยทรงสร้างเมือง
เลียนแบบสมัยอยุธยา เพื่อแสดงให้เห็นถึง
ครั้งเมื่อบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง

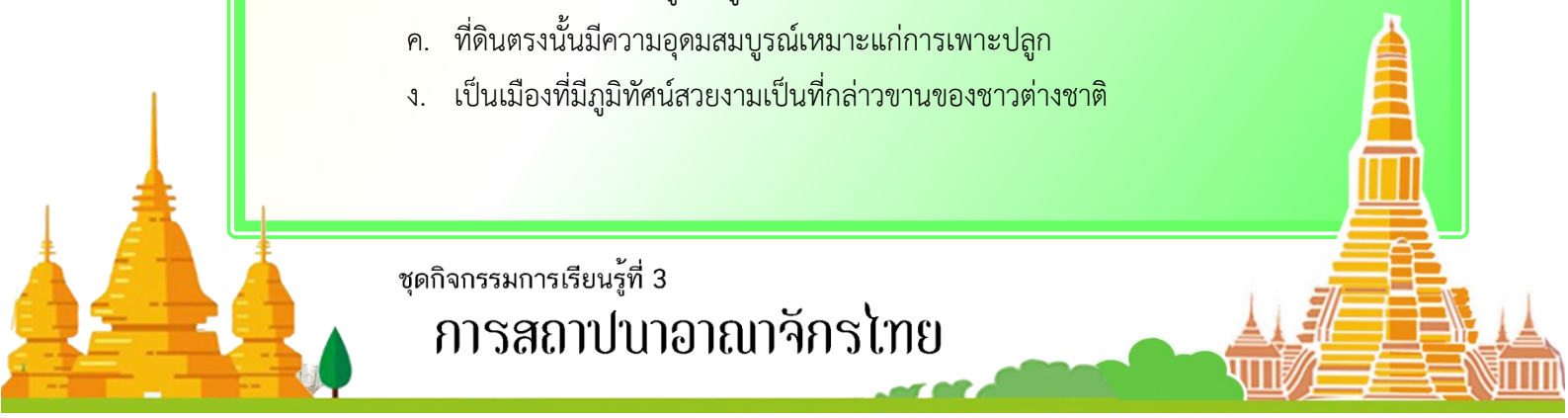
แบบทดสอบหลังเรียน

ชุดที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ในกระดาษคำตอบ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- ข้อใดไม่ใช่ความคล้ายคลึงกันของการสถาปนากรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์
 - เป็นเมืองที่มีทำเลที่ตั้งริมแม่น้ำ
 - เป็นเมืองที่มีเส้นทางการค้าที่สำคัญ
 - เป็นเมืองขนาดใหญ่ และใช้รูปแบบผังเมืองเหมือนกัน
 - เคยเป็นเมืองเก่า หรือชุมชนเก่าที่มีผู้คนอาศัยอยู่มาก่อน
- การสถาปนาราชธานีมักตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำ เพราะมีผลดีหลายด้าน ยกเว้นข้อใดที่ไม่เกี่ยวข้อง
 - สามารถสร้างทำนบกั้นน้ำได้ง่าย
 - การคมนาคมสะดวก
 - สะดวกในการทำการค้าขาย
 - เพาะปลูกทำการเกษตรกรรมได้ดี
- สภาพภูมิศาสตร์มีส่วนสำคัญที่เอื้อต่อยุทธศาสตร์ในการดูแลบ้านเมืองอย่างไร
 - สภาพภูมิศาสตร์ช่วยในการตั้งรับป้องกันหรือโจมตีข้าศึกได้
 - สภาพภูมิศาสตร์ส่งผลต่อการเจรจาทางการทูต
 - สภาพภูมิศาสตร์ส่งผลต่อความแข็งแกร่งของกองทัพ
 - สภาพภูมิศาสตร์ทำให้มีทรัพยากรในการผลิตอาวุธที่ต่างจากฝ่ายตรงข้าม
- ปัจจัยสำคัญทางยุทธศาสตร์ในข้อใดที่ทำให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงเลือกสถาปนากรุงธนบุรีอยู่ใกล้ทะเล
 - สามารถติดต่อค้าขายกับต่างประเทศได้โดยง่าย
 - หากข้าศึกยกทัพมาสู้แล้วสู้ไม่ได้จะได้อพยพกำลังได้ง่าย
 - ที่ดินตรงนั้นมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก
 - เป็นเมืองที่มีภูมิทัศน์สวยงามเป็นที่กล่าวขานของชาวต่างชาติ

5. เพราะเหตุใดการสถาปนาราชธานีใหม่ จึงมักเลือกเมืองที่เคยมีอยู่ก่อนแล้ว
 - ก. รู้เส้นทางทัพของข้าศึก
 - ข. รู้จุดยุทธศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้าน
 - ค. มีรากฐานในการพัฒนาบ้านเมือง
 - ง. สามารถสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจได้
6. ทุกข้อล้วนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยยกเว้นข้อใดไม่เกี่ยวข้อง
 - ก. อาณาจักรเงินให้การสนับสนุน
 - ข. ผู้นำมีความเข้มแข็ง
 - ค. ที่ตั้งเหมาะสมเป็นชุมชนทางการค้า
 - ง. มีจุดยุทธศาสตร์ที่ไม่ต้องกลัวการปิดล้อมของข้าศึก
7. ข้อใดคือความคล้ายคลึงกันระหว่างการสร้างกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์

ก. รูปแบบผังเมือง	ข. ขนาดของเมือง
ค. แม่น้ำที่ไหลผ่าน	ง. เหตุผลในการสร้างเมือง
8. “กรุงศรีอยุธยา มีความอุดมสมบูรณ์มาก เพราะอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ” จากข้อความนี้ สอดคล้องกับ คำจำกัดความในข้อใด

ก. กรุงศรีอยุธยา เมืองแห่งความเจริญ	ข. กรุงศรีอยุธยา เป็นอยู่ชั่ววูบ
ค. กรุงศรีอยุธยา แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง	ง. กรุงศรีอยุธยา เมืองท่าแห่งสุวรรณภูมิ
9. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายกับอาณาจักรไทย เป็นจำนวนมาก
 - ก. ผู้คนมีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
 - ข. อาณาจักรตั้งอยู่ริมแม่น้ำและใกล้ทะเล
 - ค. สินค้าเป็นที่ต้องการของชาวต่างชาติ
 - ง. เป็นเมืองท่าทางการค้าที่สำคัญในภูมิภาคนี้
10. ข้อมูลใดไม่ถูกต้อง
 - ก. อาณาจักรอยุธยา เป็นเมืองที่มีแม่น้ำ 3 สายไหลผ่าน ส่งผลดีต่อการคมนาคม และทำการค้าขายได้สะดวก
 - ข. อาณาจักรธนบุรี เป็นเมืองที่เกิดหลังจากเมืองหลวงเก่าถูกโจมตีจนยากที่จะซ่อมแซม
 - ค. อาณาจักรรัตนโกสินทร์ เป็นเมืองที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีพื้นที่กว้างใหญ่สามารถขยายเมืองได้อย่างกว้างขวาง
 - ง. อาณาจักรสุโขทัย เป็นเมืองที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของคนในพื้นที่เดียวกัน จนสร้างเป็นอาณาจักรได้สำเร็จ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ชื่อ-นามสกุล..... เลขที่..... ห้อง.....

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในช่องตารางคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

โชคดีในการทำ
ข้อสอบนะจ๊ะ

เกณฑ์การประเมิน

ค่าร้อยละ	ระดับคุณภาพ
90-100	ดีเยี่ยม
80-89	ดีมาก
70-79	ดี
60-69	ปานกลาง
50-59	พอใช้
ต่ำกว่า 50	ต้องปรับปรุง

คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน			ผลการประเมิน	
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผ่าน	ไม่ผ่าน

ภาคผนวก

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

ข้อ	คำตอบ
1	ก
2	ค
3	ก
4	ข
5	ค
6	ค
7	ก
8	ข
9	ง
10	ก

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรไทย

ข้อ	คำตอบ
1	ค
2	ก
3	ก
4	ข
5	ค
6	ก
7	ค
8	ข
9	ก
10	ง

